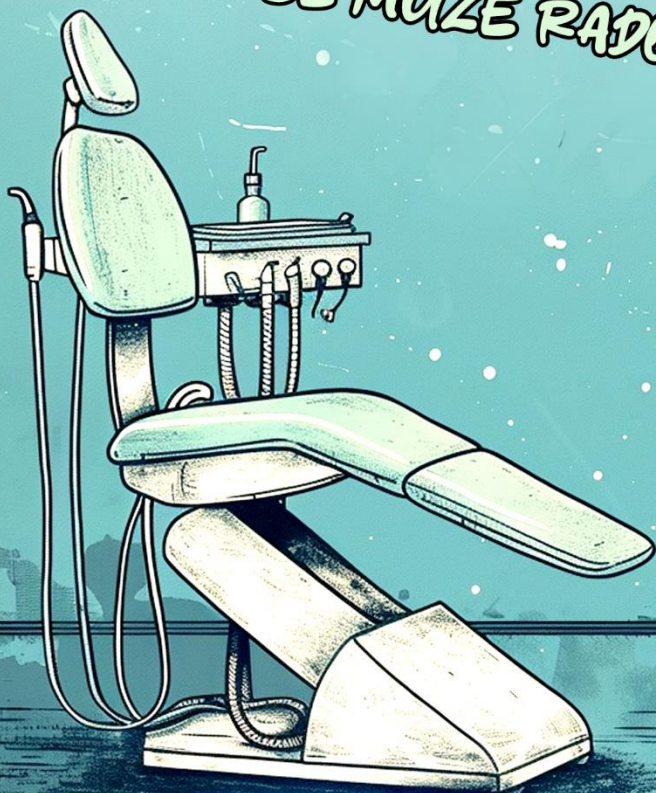

PŘED PACIENTEM SE NESCHOVÁŠ

aneb

Z ČEHO SE MŮŽE RADOVAT ZUBAŘ

VÁCLAV FRANC

**PŘED PACIENTEM
SE NESCHOVÁŠ**

aneb

**Z ČEHO SE MŮŽE
RADOVAT ZUBAŘ**

Václav FRANC

Až umřu,
nic na tomto světě se nezmění,
jen několik pacientů se zeptá,
kdo mě zastupuje...

Václav Franc
podle Jiřího Wolкера

Bolení zubů je zlá obtíž... Tuk v tlející mrtvole se slije prý v kuličku – a část této kuličky, vložená do zubu, navždy zažene bolest. Velmi účinné je vzít třísku ze zetlelé rakve a zub jí vyšťourat. Méně energicky, ale aspoň na čas působí, když se použije k vyšťourání zubu stébka trávy, která vyrostla na hrobě.

Jak se léčovalo v Podkrkonoší

MUDr. Ladislav Kaizl

Nová Paka, 1938

ZUBAŘ

Když se strýček vracel z Kuby,
začaly mu padat zuby,
když byl skoro u Paky,
měl už jen dva špičáky.

Ještě že tu byla šance,
navštívit doktora France,
strýc už je zas ozuben
jako správný džentlmen.

Zdeněk Salava Václavu Francovi

POPRVÉ V PRÁCI

Nezaspal jsem. Lilo jako z konve. Deštník nestačil nastavovat záda přivalům deště prvního dne měsíce září. Ještě štěstí, že kočky, hlavně ty černé, spaly za pecí. Od autobusu jsem mířil přímo k zubnímu středisku. Co kdyby mě již čekali? Byl jsem zmagoreň představou, že začne hrát kapela, uvítají mě jako státní delegaci a přednosta pozve na slavnostní oběd. Před zubním nikde ani noha. Zamčeno. Kouknu na hodinky a zhrozím se. Jsem v práci příliš brzy. Pod stříškou, chránící před nejhorším marastem, si opakuji všechny dobré rady posbírané za léta studií. Hlavně udělat dojem. Zdravit. Raději dvakrát. Nekuňkat. Profesor na gymplu říkal: „Až půjdete do práce a na vrátnici nepozdravíte vrátného, tak o vás budou říkat, že jste hulvát, ať máte třeba deset titulů.“ Konečně mám příležitost.

„Dobrý den!“

„Dobrý den!“ odpovídá udržovaná blondýna těsně před důchodem. Musím vypadat hrozně, určitě jsem zezelenal jako před zkouškou.

„Já vás pustím. Čekáte dlouho?“ možná budoucí kolegyně.

„Posaďte se v čekárně, ordinujeme od čtvrt!“

„Ale já...,“ pokouším se marně.

„Ke komu jdete?“

„Já... sháním přednostu,“ blekotám.

„Ten chodí až v půlu, takže je čekárna zavřená, ale můžete počkat nahore.“

Slepě následuji průvodkyni. „Já jsem...“ nenechá mě dokončit větu.

„...celou noc nespál, co? To já znám, zuby jsou prevít!“

Sedím v čekárně a sbírám odvahu. Paní, teď už sestřička, přichází. Zvedám se.

„Ještě chvílku musíte počkat!“

Čas se vleče. Trousí se první pacienti, obveselují se příhodami ze zubní ordinace. Mlčím a čekám. Odevzdaně. Rezignovaně. Je nejvyšší čas. Jinak přijdu poprvé do práce pozdě. Konečně se otevřely dveře.

„Tak pojd'te, pane... no... vy,“ ukazuje na mne.

„Já?“ divím se. „Ale já...“ snad konečně teď.

„Tak to nezdržujte, jste horší než děti!“

Jdu. Odhodlán ke všemu. Usedám pokorně do křesla.

„Dneska bereme bolesti my, pan primář přijde dlouho. To byste se načekal.“

„Ale já...“ ani tentokrát nedokončím větu.

„To jste chlap. Nebojte se, paní doktorka je šikovná. Ještě si napíšu nacionále. Jméno:“

„Doktor Vencl, František Vencl.“

„Narozen:“

„6. října 1960.“

„Zaměstnavatel:“

„OÚNZ.“

„Místní OÚNZ? Že vás ani neznám. No jo, doktoři se bojejí nejvíc.
A na jakém oddělení pracujete?“

„Na zubním, dneska první den!“

KRATŠÍ HISTORKY Z ORDINACE

JMÉNO OŠETŘUJÍCÍHO

Chodil jsem do školy v Úlibicích na I. stupeň, když nás navštívil zubní lékař. Ti z nás, kteří potřebovali ošetření byli pozváni na zubní středisko v Jičíně.

V příslušný den jsme se dostavili dle seznamu k ošetření a sestřička nás rozdělila podle jmen k jednotlivým lékařům. Nikdo z nás nechtěl do čekárny dentisty Mrňáka, o kterém se vyprávěli hrůzné historky. Reference od starších spolužáků měly svoji váhu.

Chvilé čekání jsme si krátili nejrůznějšími způsoby a spolužačka Maruška se zdokonalovala ve slabikování. Četla si tabulku na dveřích ordinace:

„Lé - kař Jo - sef Fr- ňák!“

Dospělí pacienti sedící s námi v čekárně vyprskli smíchy.

NA DĚTSKÉM

Ve Staré Pace kdysi ordinoval dentista Patočka. Mezi lidmi byl oblíben a občas zaskakoval i za dětského zubaře, který byl v Nové Pace. Jednou zase ošetřoval školní mládež. Bylo začátkem prosince, kolem Mikuláše, a tak, aby odvedl pozornost od zvuku vrtačky, začal

se malých pacientů vyptávat: „Tak co, děti, chodil u vás Čert a Mikuláš?“

A jeden kluk mu hbitě odpověděl: „U nás chodil jeden soudruh Mikuláš a dva soudruzi Čerti!“

STRACH

Přišel jednou do ordinace pacient, že potřebuje vytrhnout zub. Provedl jsem základní vyšetření a skutečně se již nedalo nic jiného dělat. Ptám se tedy, zda je pacient zdrav či zda se nějak léčí.

„Pane doktore, já jsem zdravěj, ale hrozně se bojím injekce.“

„Kdo by se nebál,“ snažím se pacienta povzbudit, „ale to vydržíte, trošku to štípne a pak to bude tlačit a nakonec nic neucítíte,“ snažil jsem se.

Pacient trval na svém: „Já ale stejně omdlím, jak uvidím stříkačku!“

„Ale prosím vás, takovej chlap,“ a беру do ruky injekční stříkačku, kterou mně sestřička podává. A jak se blížím k pacientovi, ten obrací oči v sloup a skutečně se sesouvá do křesla.

Omdlel, jak uviděl stříkačku.

PŘI ČEM JSEM TO VLASTNĚ ASISTOVAL

V rámci atestační přípravy jsem absolvoval několik stáží na stomatochirurgickém sálku v jičínské nemocnici u uznávaného odborníka MUDr. Ivana Hejduka. Pohled na jeho hbité ruce dával i nám mladým lékařům hodně do vlastní praxe. Při menších výkonech nám pan doktor svěřil i vlastní práci.

Zkrátka operační den proběhl podle plánu a já jsem se vracel z Jičína do Nové Paky autobusem. Četl jsem si noviny, když na sedadlo přede mnou přišly dvě snad slečny nebo mladé paní, a ta jedna byla dopoledne u Dr. Hejduka na stomatochirurgickém sálku.

„Představ si, co tam se mnou dělali,“ začala líčit dopodrobna své přítelkyni. „Ten starší doktor vzal takovej dlouhej nůž a říznul mě tady nahoře, a ten druhěj měl v ruce takovej dlouhatánskej majzlík a kladivo...“

Celou cestu do Nové Paky jsem jenom nevěřičně kroutil hlavou, při čem jsem to vlastně asistoval!

BAJONETKY

Do ordinace vstoupil starší pán, ze zubů měl trosky trčících kopí, nezbyvalo než vzít kleště a začít úřadovat. Jeden zub se začal lámat, a tak povídám sestřičce: „Sestři, těmahle kleštěma zub nezachytím, podejte bajonetky!“

(Bajonetky jsou kleště se speciálním upraveným chapadlem ve tvaru bajonetu.)

Zatímco sestřička Olga Marksová ve sterilizátoru hledala ty pravé kleště, povídá pacient v křesle: „To děláte dobře, pane doktore, před lety mně trhal zub v Jičíně doktor Hejduk, taky mu to nešlo vytáhnout a nakonec na zub musel vzít taky bajonet!“

ZUBNÍ KÁMEN

Přišel do ordinace pán ráno jako bolestivý případ. Začínám se vyptávat, co ho bolí a on odpoví: „Pane doktore, nebolí mě nic, ale já bych potřebovat sundat zubní kámen tady dole mezi řezákama!“

„Dobře,“ povídám, když vidím nánosy zubního kamene, „ale to jste se mohl nechat objednat, to by počkalo a nechodit jako bolest!“

Pán vše vysvětlil: „Víte, já se jdu dneska fotografovat na občanku a nechtěl bych, aby ten zubní kámen byl vidět na fotce!“

OBČANKA STARÉ PAKY A NOVÉ PAKY

Jezdil jsem zastupovat do Staré Paky za kolegyni na mateřské dovolené. Do ordinace vstoupila paní kolem šedesáti let.

Sestřička Olga Marksová se jí ptala: „Paní, máte občanský průkaz?“ Chtěla pacientku zapsat do výkazu a vyhledat příslušnou kartu.

V nejrůznějších obměnách zpovídala pacientku, ale ta stále opakovala: „Já su občanka Staré Paky a Nové Paky!“

Pacientce jsme zub vytáhli a dodnes nevím, jak se vlastně jmenovala.

„Vona asi bydlí v maringotce a každej tejden je přetahoujou ze Starý Paky do Nový Paky a vobráceně,“ uzavřela celou záležitost sestra.

PREPARACE NA RIBANU

V dobách studií a stomatologické propedeutiky nám byly přednášeny zásady preparace a mimo jiné o tom, že se má výplň zakotvit tak zvanou preparací na RYBINU (tvar ploutve). Já coby student jsem si ale zapsal preparaci na RIBANU!

Když jsem se učil podle přednášek, pojal jsem podezření, že se jedná o nesmysl, ale nakonec jsem si vše vyložil tak, že se jedná o nějakého doktora RIBANU, podle kterého se preparace jistě provádí.

Na praktickém cvičení jsem byl přezkoušen právě z této pasáže, a tak se kolegové pobavili, když jsem pronesl větu: „Retenci výplně zvýšíme tzv. preparací na RIBANU!“

ZUBAŘ GYNEKOLOG

Jednou jsem jedné pacientce ošetřil všechny kazy a povídám: „Tak vidíte, slečno, tolik jste se bála a přitom příště ještě seškrábneme zubní kámen a budete mít od nás na pár měsíců pokoj.“

Slečna poděkovala a podle objednání se dostavila příště do ordinace. Již při vstupu mně radostně oznamovala: „Tak jsem přišla, pane doktore, na ten vejškrab!“

VĚK

Hádat věk pacientce není žádná legrace. Jednou jsem se o tom přesvědčil přímo v ordinaci. Hádal bych jí tak pětapadesát. Prohlédl jsem stav v dutině ústní. Žádná sláva a pak jsem vynesl ortel: „Vypadá to v horní čelisti na celkovou náhradu a dole bychom udělali částečnou!“

„To snad ne,“ zhrozila se pacientka.

„Nic si z toho nedělejte, dneska tady byl pán, ještě mu nebylo čtyřicet a má taky protézy a ve vašem věku je to již zcela normální,“ utěšoval jsem pacientku.

Paní slezla z křesla: „Sbohem!“

Dveře zaduněly, víc jsem ji v ordinaci neviděl. Koncem roku jí bylo osmatřicet.

ZUBAŘ NA HOUBÁCH

Vyšel si jednou jeden kolega zubní lékař na houby. Zářil přálo hřibům a křemeňákům, a tak zubaři chvíli trvalo, než si všiml, že má v patách známou pacientku. Chvíli jí unikal, ale nakonec se rozhodl, že na ni raději počká, protože mu neustálé slídění bylo nepříjemné. Skutečně to byla pacientka, které nedávno odevzdával celkové náhrady.

„Pane doktore, pane doktore, tak jste to přece jenom vy,“ křičela paní vítězoslavně celá udýchaná. „Já vám musím něco říct, ty nové zuby mě tady dole tlačej. Nekouknul byste se mně na to?!“

„Ale jo, paní,“ duchapřítomně zareagoval doktor. „Tak se posaďte, třeba tady na ten pařez!“

SKIN V ORDINACI

Sestra Olga Marksová pracovala v mé ordinaci již řadu let, když přišla z čekárny celá vyjevená: „Pane doktore, v čekárně sedí skin!“

„Skin?“ podivil jsem se. „Jak jste to poznala?“

„Skin! Je celej holohlavej, dejte si pozor, aby neměl AIDS nebo nějaký jiný svinstvo. Vypadá jako vrah!“

Po chvíli sestřiččina hrůzostrašného líčení vstoupil „skin“ do ordinace. V ruce měl zprávu z hradecké fakultní nemocnice, kde se

léčil na lůžkovém oddělení s úrazem hlavy po havárii na motocyklu. Proto mu ostříhali všechny vlasy, které nestačily dorůst.

NEBEZPEČNÝ SPORT

Do ordinace přišel pacient s přeraženým předním zubem. Ptám se jej na příčinu: „Jak se vám to stalo? To jste se s někým pral?“

„Ale kdepak, pane doktore, jen jsem trochu sportoval,“ vysvětloval mladší pacient.

„Snad závodně neboxujete?“

„Ale ne, já hrál s bráchou šachy!“

„Šachy?!“ nechtěl jsem věřit jeho výpovědi.

„To byste muset znát máho brácha. Von strašně nerad prohrává. Já mu dal mat, brácha se rozzlobil a hodil po mně černýho krále a trefil mě do zubu!“

AKTY

Jako mladý nastupující lékař jsem byl vyslán přednostou oddělení MUDr. Kamilem Schönem na přednášku o péči o chrup. Iniciativně jsem chtěl výklad obohatit o obrázky. Jako fanda do fotografování jsem sehnal mezikroužky a chtěl jsem pořídit pár diapozitivů.

Potřeboval jsem ale model, u kterého bych nafotil krásný chrup bez výplní jako protiváhu těm zkaženým zubům!

Na vyšetření přišla právě skupina studentek z místní školy, a tak jsem první pohledné studentce nabídl:

„Slečno, nevadilo by vám, kdybych si vás vyfotografoval?“

Slečna zrudla a odmítla. Podobná scéna se pak ještě asi dvakrát opakovala. Po městě se začaly šířit fámy, že lákám svobodné dívky na fotografování aktů.

PLÁCHNI

V Nové Pace po 2. světové válce ordinoval dentista Kurt Petřík. Byl snad ze smíšeného česko-německého manželství a čeština mu dělala problémy. Komolil tak řadu věcí, ale mezi pacienty byl oblíben. Jednou přišel nový pacient, který neznal dentistovu mluvu. Když mu zubař řekl místo „vypláchni“ jeho obvyklé: „PLÁCHNI!“, tak pacient skutečně pláchnul z ordinace.

ZUBY PANA NOVÁKA

O tom, že se zubař svěří kolegově jen s velkými obavami, nejraději by se ošetřil sám, se mohla přesvědčit i sestřička Olga Marksová, když pracovala u pana dentisty Patočky. Starší pán si vždycky na konec pracovní doby nechal pana Nováka. Poslal sestřičku domů a řekl: „Už přijde jen pan Novák a tomu já otisk udělám sám!“

Sestřička odešla, ale když se vše opakovalo i při dalších postupných fázích na snímací náhradě začala mít podezření, jak to vůbec s tím panem Novákem vlastně je. No a když pak byla náhrada hotová a pan dentista zase v sestřiččině nepřítomnosti chrup odevzdal, sestřička přišla všemu na kloub. Ráno totiž pan dentista mluvil nějak divně, zkrátka si na novou protézu pro smyšleného pana Nováka ještě nezvykl.

DÍRA V HLAVĚ

Na jedné noční službě během základní vojenské služby mě na ošetrovně vzbudil dozorčí zdravotník jistý Mirek S. z Moravy, v civilu strojní zámečník.

„Vstávej!“ tahal mě z postele.

„Co se děje?“ mžoural jsem na Mirka.

„Úraz! Kluk má díru v hlavě, kouká mu mozek!“

„Mozek?!“ zrychlil jsem tempo. „Honem sanitu!“

„Ale on... přišel sám,“ divil se zdravotník. Jenže já jeho vysvětlování již nevnímal a pospíchal jsem do místnosti dozorčího. Tam vojáček sedí na židli, usmívá se a kyne mně rukou na pozdrav: „Nazdar, abso!“

Opili se, poprali se a alou na ošetrovnu. A díru v hlavě s vystupujícím mozkiem suplovala obyčejná tržná ranka, kterou spravily dva stehy.

TATÍNKOVY ZUBY

Pozval jsem jednou dispenzarizované pacienty na kontrolu, tentokrát šlo o pacienty s cukrovkou. Sestřička Olga Marksová pečlivě obeslala všechny podle seznamu a příslušný den se pozvaní pacienti dostavovali do ordinace.

Všechno šlo podle plánu, až se ve dveřích objevil muž, v ruce drží pozvánku a dvě celkové snímací náhrady.

„Posadte se,“ vyzval jsem muže, v domněnání, že se jedná o dispenzarizovaného pacienta.

„Ale já nejdu na prohlídku,“ vysvětluje muž, „já vám nesu ukázat tatínkovy zuby, když jste ho předvolali, on už by na středisko nedošel!“

NEDOROZUMĚNÍ

Sestřička Milena Šejnohová pracovala krátce v mé ordinaci, když zazvonil telefon. Sestřička se ohlásila:

„Zubní, prosím.“

Pacient chtěl objednat, ale až na odpolední nebo nejlépe večerní hodinu. Sestra by mu ráda vyhověla, ale ordinoval jsem jen do pěti hodin, a to dva dny v týdnu.

„Do pěti?“ podívoval se pacient. „Ale minule jsem byl u pana doktora až v půl osmé!“

Teprve nyní si sestřička uvědomila, že pacient chce objednat k doktoru Formanovi, který má telefonní číslo podobné, jen končí na čtyřku a naše na pětku. Občas se stává, že číslo přeskočí. Ten ordinuje až do osmi hodin večer. A tak sestřička chtěla pacientovi vysvětlit omyl a do sluchátka vypálí: „V půl osmé, ale to vám muselo přeskočit!“

Chvilí jí potom trvalo, než nazlobenému pacientovi vše vysvětlila.

JAK DLOUHO BUDETE PRACOVAT?

Kolega v Nové Pace, zubní lékař, neměl příliš radostný víkend, neboť sloužil lékařskou pohotovostní službu plnou pacientů s bolavými zuby. V pondělí ráno se vydal do práce s pesimistickou náladou. Během cesty potkal několik pacientů, kteří jej ještě pronásledovali otázkami typu: „Pane doktore, mohl bych se dneska stavit, bolí mě zub?!“

Kolega nevrle odpovídal, až se, kousek od zubního střediska, potkal s jedním pacientem, který se jej neobratně zeptal: „Pane doktore, jak budete dlouho dělat?“ Měl tím zřejmě na mysli, jak dlouho bude doktor v pondělí ordinovat.

Zubaři došla veškerá trpělivost a nakvašeně odpověděl podle otázky: „Ještě asi dvacet let a potom půjdu už snad konečně do důchodu!“

Pacient zůstal stát s vyvalenýma očima a ono pondělí se v čekárně neobjevil.

REVOLUČNÍ ULICE

Stalo se jednou, že ve Staré Pace odešel pan dentista do důchodu. Mladá paní doktorka, která na jeho místo nastoupila, brzy otěhotněla, a tak nezbyvalo nic jiného než do Staré Paky dojíždět zastupovat.

Po nějakém čase lékaři začali protestovat, a tak se na provozní schůzi rozhodlo, že každý lékař dostane přiděleno několik ulic. Pacienty, kteří bydlí v těchto ulicích, bude ošetřovat ve své ordinaci.

Byl vypracován rozpis. Měl jsem přiděleny čtyři ulice, mezi nimi i ulici Revoluční. Někteří kolegové mně dokonce záviděli, neboť oni měli ulic pět. Jenže...

Po nějakém čase jsem zjistil, že počet pacientů ze Staré Paky povážlivě roste, všichni bydleli v Revoluční. Z dalších ulic nepřišel prakticky nikdo, a tak jsem se jednoho Staropačáka zeptal, jak je to možné.

„To máte tak, pane doktore,“ vysvětloval. „Stará Paka je rozesetá v údolí a tím celým údolím vede jedna hlavní ulice, a to je právě ona Revoluční!“

Jak rád bych Revoluční ulici vyměnil za deset jiných.

ZÁMĚNA

V dobách, kdy se mnou v závodním středisku v Nové Pace pracoval obvodní lékař MUDr. Janeček, se stala tato příhoda. Ve